1. Το γεγονός ότι συνήφθη συμφωνία μεταξύ δύο ομάδων επιχειρηματιών στα πλαίσια οργανισμού δημοσίου δικαίου δεν εμποδίζει την υπαγωγή της συμφωνίας αυτής στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης.

2. Συμφωνία καθορίζουσα ποσοστώσεις παραγωγής και προβλέπουσα την καταβολή εισφοράς σε περίπτωση υπερβάσεως των ποσοστώσεων είναι ικανή να περιορίσει τον μεταξύ παραγωγών ανταγωνισμό διότι, καθιστώντας επαχθέστερη κάθε αύξηση της παραγωγής, τείνει να παγιώσει την υφιστάμενη κατάσταση και καθιστά δυσκολότερη τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης του παραγωγού στην αγορά.

3. Συμφωνίες με τις οποίες επιβάλλεται καταβολή εισφορών σε περίπτωση υπερβάσεως των ποσοστώσεων εμπορίας είναι ικανές να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών όταν αφορούν ημιτελικό προϊόν το οποίο, μολονότι δεν αποστέλλεται εκτός της περιοχής παραγωγής, εντούτοις συνιστά την πρώτη ύλη ενός άλλου προϊόντος που διατίθεται στο εμπόριο σε όλη την Κοινότητα.

4. Το γεγονός ότι κράτος μέλος επιτείνει τα αποτελέσματα συμφωνιών αντίθετων προς το άρθρο 85 της Συνθήκης, καθιστώντας τις συμφωνίες αυτές — με σχετική υπουργική απόφαση — υποχρεωτικές για τους επιχειρηματίες του οικείου τομέα, δεν συμβιβάζεται με τις υποχρεώσεις που υπέχουν τα κράτη μέλη από το άρθρο 5, σε συνδυασμό με τα άρθρα 3, στοιχείο στ), και 85 της Συνθήκης.

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
στην υπόθεση 136/86 *

1. Περιστατικά και έγγραφη διαδικασία

Το Bureau national interprofessionnel du cognac (στο εξής: BNIC), ενάγον στην κύρια δίκη, είναι διεπαγγελματική οργάνωση στον τομέα της αγοράς οίνων και αποσταγμάτων, η οποία ιδρύθηκε με διατάξεις νόμων και κανονισμών που θεσπίστηκαν το 1941 και έχουν επανειλημμένως τροποποιηθεί. Σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν την εποχή των πραγματικών περιστατικών που αποτελούν το αντικείμενο της κύριας δίκης (απόφαση του Υπουργού Γεωργίας της 10ης Μαΐου 1975), στο BNIC μετέχουν:

α) δύο πρόσωπα που διορίζονται από τον Υπουργό Γεωργίας και εκπροσωπούν αντίστοιχα τους αμπελουργούς και τους εμπόρους της συγκεκριμένης περιοχής στην οποία επιτρέπεται η χρήση της ελεγχόμενης ονομασίας προελεύσεως cognac·

β) αντιπρόσωποι των αμπελουργών και συνεταιρισμών αποστακτών, εκπρόσωποι των εμπόρων και επαγγελματιών αποστακτών, καθώς και αντιπρόσωποι συναφών δραστηριοτήτων, οι οποίοι διορίζονται επίσης από τον Υπουργό Γεωργίας για τρία έτη, βάσει καταλόγων που καταρτίζουν οι οικείες επαγγελματικές οργανώσεις.

Σύμφωνα με την υπουργική απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 1960, στις εργασίες του Bureau

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

προεδρεύει γεωπόνος που διορίζει ο Υπουργός Γεωργίας, ο οποίος διορίζει επίσης έναν κυβερνητικό επίτροπο και, ενδεχομένως, αναπληρωτή κυβερνητικό επίτροπο. Ο επίτροπος αυτός παρευρίσκεται σε όλες τις συσκέψεις του Bureau και της μόνιμης επιτροπής. Ο επίτροπος μπορεί είτε να παρέχει τη συναίνεσή του για τις λαμβανόμενες αποφάσεις είτε να τις υποβάλλει στον υπουργό για έγκριση (άρθρο 4).

Η ολομέλεια του Bureau θέσπισε στις 15 Ιουνίου 1978 τον εσωτερικό κανονισμό της οργάνωσης αυτής που προβλέπεται στο άρθρο 5 της εν λόγω υπουργικής αποφάσεως και που διασαφηνίζει τους τρόπους λειτουργίας του Bureau. Ο κανονισμός, που εγκρίθηκε με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας της 2ας Αυγούστου 1978, καθορίζει τους όρους συγκλήσεως και λειτουργίας της τακτικής και έκτακτης ολομέλειας, την αρμοδιότητά τους και ρυθμίζει τις αρμοδιότητες και τη λειτουργία της μόνιμης επιτροπής καθώς και των τεχνικών επιτροπών. Προβλέπονται επίσης κυρώσεις για τις παραβάσεις των διεπαγγελματικών συμφωνιών η εφαρμογή των οποίων επεκτάθηκε με το νόμο της 10ης Ιουλίου 1975.

Πράγματι, ο εν λόγω νόμος, όπως συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε με το νόμο 80-502 της 4ης Ιουλίου 1980, ορίζει, στο άρθρο 2, ότι:

« Οι συμφωνίες που συνήφθησαν στα πλαίσια αναγνωρισμένης διεπαγγελματικής οργανώσεως μπορούν να επεκτείνονται στο σύνολό τους ή μερικώς, για ορισμένη διάρκεια, από την αρμόδια διοικητική αρχή, όταν αποβλέπουν, με πρότυπες συμβάσεις, με συμβάσεις που αφορούν την περίοδο εμπορίας και με κοινές ενέργειες σύμφωνες προς το γενικό συμφέρον συμβιβαζόμενες με τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, αποβλέπουν στην προώθηση:

— της γνώσης της προσφοράς και της ζήτησης·

— της προσαρμογής και ρύθμισης της ζήτησης·

— της εφαρμογής, υπό κρατικό έλεγχο, των κανόνων διαθέσεως στο εμπόριο, των τιμών και των όρων πληρωμής·

— της ποιότητας των προϊόντων·

— των διεπαγγελματικών σχέσεων στον οικείο τομέα, ιδίως με τη θέσπιση τεχνικών κανόνων και προγραμμάτων εφαρμοσμένης έρευνας και αναπτύξεως·

— του προϊόντος στην εσωτερική και εξωτερική αγορά.

Η επέκταση των συμφωνιών αυτών προϋποθέτει ότι οι διατάξεις τους έγιναν δεκτές από τα διάφορα επαγγέλματα που εκπροσωπούνται στη διεπαγγελματική οργάνωση με ομόφωνη απόφαση ή κατόπιν της διαδικασίας του άρθρου 1 του παρόντος νόμου. »

Ο νόμος της 10ης Ιουλίου 1975 ορίζει επίσης, στο άρθρο 3, ότι:

« Οι αναγνωρισμένες διεπαγγελματικές οργανώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 μπορούν να επιβάλουν, σε όλα τα μέλη των επαγγελματικών κλάδων που τις απαρτίζουν, εισφορές απορρέουσες από συμφωνίες οι οποίες επεκτάθηκαν σύμφωνα με την καθοριζόμενη στο προηγούμενο άρθρο διαδικασία, οι οποίες δε, παρά τον υποχρεωτικό τους χαρακτήρα, εξακολουθούν να παραμένουν αξιώσεις ιδιωτικού δικαίου.

Εισφορές μπορούν επίσης να επιβληθούν επί των εισαγομένων προϊόντων υπό προϋποθέσεις που καθορίζονται με διάταγμα. Με αίτηση των δικαιούχων διεπαγγελματικών οργανώσεων, οι εισφορές αυτές εισπράττονται από το τελωνείο με έξοδα των οργανώσεων (άρθρο 12 του νόμου 80-502, της 4ης Ιουλίου 1980).

Οι εισφορές αυτές δεν αποκλείουν τους φόρους υπέρ τρίτων. »

Στις 29 Οκτωβρίου 1979, ο κυβερνητικός επίτροπος του BNIC, βάσει διαβουλεύσεων του

οργανισμού αυτού της 18ης Οκτωβρίου 1979, έλαβε « απόφαση » που θα εφαρμοζόταν για την περίοδο εμπορίας 1979/80, με την οποία ρυθμίζονταν ορισμένα ζητήματα της περιόδου αυτής. Κατά το άρθρο 3 της απόφασης αυτής, η ποσόστωση παραγωγής που ορίζεται στο άρθρο 2 της απόφασης της 2ας Ιουλίου 1976, με την οποία συμπληρώθηκε η οργάνωση αγοράς στην περιοχή Cognac, αναλύεται ως εξής:

« 1) ποσόστωση εμπορίας, καθοριζόμενη ομοιόμορφα σε 4,5 εκατόλιτρα καθαρής αλκοόλης ανά εκτάριο και λαμβανόμενη είτε από οίνους αποστάξεως είτε από νέα ή παλαιά αποστάγματα, πωλούμενα χονδρικώς ή λιανικώς.

Πάντως, χορηγείται συμπληρωματική ποσόστωση:

— 0,50 του εκατολίτρου καθαρής αλκοόλης ανά εκτάριο στους νέους αμπελουργούς, οι οποίοι ήταν κάτω των 35 ετών το 1974, υπέβαλαν δήλωση εσοδείας το 1976 και η σημερινή έκταση των αμπελώνων τους (παραγωγική και μη παραγωγική) δεν υπερβαίνει ή ισούται με 5 εκτάρια, αν αποτελείται αποκλειστικά από νέες φυτείες που δεν προέρχονται από κληρονομία, δωρεά, αγορά ή μεταβίβαση·

— 1 εκατολίτρου καθαρής αλκοόλης ανά εκτάριο στους αμπελουργούς που εγκαταστάθηκαν από την 1η Ιανουαρίου 1979 και " προικοδοτήθηκαν " ως νέοι αγρότες.

Οι συμπληρωματικές αυτές ποσοστώσεις δεν μπορούν να σωρεύονται·

2) ποσόστωση αποθηκεύσιμη και εξασφαλισμένη με απόδειξη:

— 2 εκατολίτρων καθαρής αλκοόλης ανά εκτάριο για την Grande Champagne,

— 1,50 εκατολίτρου καθαρής αλκοόλης ανά εκτάριο για την Petite Champagne και Borderies,

— 1 εκατολίτρου καθαρής αλκοόλης ανά εκτάριο για τις περιοχές Fins Bois, Bons Bois και Bois Ordinaires,

που προστίθεται στην προηγούμενη ».

Το άρθρο 9 καθορίζει επαγγελματική εισφορά προοριζόμενη να συμβάλλει στη χρηματοδότηση των μέτρων οργανώσεως της αγοράς οίνων και αποσταγμάτων του cognac και, ιδίως, της μελέτης και της εξεύρεσης αγορών (πλην του cognac και του pineau των περιοχών Charente) για τα γλεύκη και τους οίνους που προέρχονται από ειδικές ποικιλίες λευκών σταφυλών της οριοθετημένης περιοχής Cognac. Η εισφορά αυτή ήταν απαιτητή υπό τις εξής προϋποθέσεις:

« Α) 300 γαλλικά φράγκα (FF) ανά εκατόλιτρο καθαρής αλκοόλης για κάθε διάθεση στο εμπόριο που υπερβαίνει τα 4,5 εκατόλιτρα καθαρής αλκοόλης ανά εκτάριο (ή 5 εκατόλιτρα για τους νέους αμπελουργούς που συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις του άρθρου 3 της παρούσας απόφασης ή 5,5 εκατόλιτρα καθαρής αλκοόλης ανά εκτάριο για τους αμπελουργούς που εγκαταστάθηκαν από την 1η Ιανουαρίου 1979 και " προικοδοτήθηκαν " ως νέοι αγρότες), αλλά εντός ανωτάτου ορίου 8 εκατολίτρων καθαρής αλκοόλης ανά εκτάριο για το σύνολο της οριοθετημένης περιοχής ή 8,5 εκατολίτρων καθαρής αλκοόλης ανά εκτάριο για την Grande Champagne.

Β) Η μη διατιθέμενη στο εμπόριο παραγωγή που υπερβαίνει την ποσόστωση παραγωγής cognac (αυξανόμενη κατά τις ποσότητες που ορίζονται στην πιο πάνω παράγραφο Α) αποθεματοποιείται εκτός αγοράς.

Η διάθεση στην αγορά της πρόσθετης αυτής παραγωγής αποφασίζεται:

α) σε ατομικό επίπεδο, σε περίπτωση παραγωγής μικρότερης των 2/3 της μέσης αποδόσεως της περιοχής και

του έτους αντιστοίχως ή αναγνωρισμένης ζημίας στο πλαίσιο του νόμου περί των γεωργικών καταστροφών·

β) κατά περιοχή, ανάλογα με τις εκφρασθείσες ανάγκες από μία ή περισσότερες ενώσεις στις οποίες μετέχει η ομάδα εμπόρων. Οι εκπρόσωποι των αμπελουργών της οικείας περιοχής έχουν δικαίωμα αρνησιδικίας ως προς το μέτρο διαθέσεως στην αγορά, εφόσον υπάρχει κίνδυνος να μην τηρηθεί η διεπαγγελματική τιμή.

Εξάλλου:

Γ) Για κάθε υπέρβαση του ανωτάτου ορίου διαθέσεως στο εμπόριο που καθορίζεται στην παράγραφο Α επιβάλλεται πρόσθετη επαγγελματική εισφορά της οποίας το ύψος ορίζεται σε 3 000 FF ανά εκατόλιτρο καθαρής αλκοόλης.

Δ) Η παραγωγή cognac που υπερβαίνει τη μέγιστη απόδοση που ορίζεται στο άρθρο 2 κατατάσσεται στην κατηγορία "απαγορευμένη απόσταξη" και υπόκειται σε πρόσθετη επαγγελματική εισφορά της οποίας το ύψος καθορίζεται σε 1 500 FF ανά εκατόλιτρο καθαρής αλκοόλης. Δεν μπορεί να παλαιωθεί κανονικά και δεν μπορεί να διατεθεί στο εμπόριο. Για τα αποστάγματα αυτά δεν εκδίδονται βεβαιώσεις από το Bureau national. »

Οι πόροι που προκύπτουν κατ' εφαρμογή της διάταξης αυτής κατανέμονται ως εξής: 300 FF ανά εκατόλιτρο καθαρής αλκοόλης στους αμπελουργούς οι οποίοι δεν είχαν τη δυνατότητα να διαθέσουν το σύνολο ή μέρος της ποσόστωσής τους εμπορίας και οι οποίοι δεν προτίθενται να παραγάγουν από την ποσόστωση αυτή ψογναψ· το σύνολο του εναπομένοντος ποσού, αφού αφαιρεθούν τα έξοδα λειτουργίας, διατίθενται σ' ένα ταμείο με σκοπό να χρηματοδοτούνται οι προαναφερθείσες ενέργειες (άρθρο 10).

Το τμήμα της απόφασης αυτής που αφορούσε την εισφορά περιελήφθη στη διεπαγγελματική συμφωνία που συνήφθη στα πλαίσια του BNIC στις 29 Οκτωβρίου 1979. Επιπλέον, το άρθρο 4 της συμφωνίας αυτής ορίζει:

« Σύμφωνα με το άρθρο 10 της από 29 Οκτωβρίου 1979 αποφάσεως του κυβερνητικού επιτρόπου, τα έσοδα που προκύπτουν δυνάμει των παραπάνω άρθρων 2 και 3 θα διατεθούν για τη μελέτη και την εξεύρεση αγορών, εκτός του cognac και του pineau των περιοχών Charente, για τα γλεύκη και τους οίνους που λαμβάνονται από ειδικές ποικιλίες λευκών σταφυλών της οριοθετημένης περιοχής Cognac — η διεπαγγελματική οργάνωση δε αναλαμβάνει να επικεντρώσει την προσπάθεια αυτή κυρίως στις εξαγωγικές αγορές — αφού αφαιρεθούν τα έξοδα λειτουργίας και ποσό 300 FF ανά εκατόλιτρο καθαρής αλκοόλης, το οποίο προοριζόταν για τους αμπελουργούς που δεν είχαν τη δυνατότητα να πωλήσουν το σύνολο ή μέρος της ποσόστωσής τους εμπορίας, οι οποίοι παραιτούνται από την παραγωγή cognac και υποβάλλουν γραπτή αίτηση πριν από τις 15 Απριλίου 1980. »

Η συμφωνία επεκτάθηκε με υπουργική απόφαση της 2ας Ιανουαρίου 1980, σύμφωνα με το νόμο 75-600 της 10ης Ιουλίου 1975.

Ενώπιον του Tribunal d'instance του Saintes, το BNIC ζητεί να υποχρεωθεί ένας αμπελουργός της εν λόγω περιοχής στην καταβολή 7 916,02 FF που αντιστοιχούν στην εισφορά που οφείλει ο αμπελουργός αυτός λόγω υπερβάσεως της ποσόστωσης εμπορίας η οποία ανερχόταν στο ανώτατο όριο των 8 εκατολίτρων καθαρής αλκοόλης ανά εκτάριο [άρθρο 9, στοιχείο Α), της απόφασης του κυβερνητικού επιτρόπου και άρθρο 2 της διεπαγγελματικής συμφωνίας].

Το Tribunal d'instance διερωτάται αν

« ... ο καθορισμός ποσοστώσεως παραγωγής και, κατά συνέπεια, ποσοστώσεως εμπορίας

και αποθεματοποιήσεως πρέπει να θεωρηθούν ως εναρμονισμένη πρακτική που μπορεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς, περιορίζοντας την παραγωγή και τις αγορές, εφόσον το μέτρο αυτό ελήφθη πάντως με σκοπό τη βελτίωση της παραγωγής ή τουλάχιστον τη διατήρηση της ποιότητας του προϊόντος "cognac" προς όφελος των καταναλωτών, πράγμα που μπορεί ως εκ τούτου να καταστήσει ανεφάρμοστη την παράγραφο 1 του άρθρου 85 της Συνθήκης της Ρώμης στην ποσόστωση παραγωγής, και αυτό δυνάμει της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου. »

Παρατηρεί επίσης ότι ο καθορισμός των ποσοστώσεων αυτών είναι αποτέλεσμα αποφάσεως του κυβερνητικού επιτρόπου και όχι, όπως στην περίπτωση καθορισμού ελάχιστης τιμής αγοράς αποσταγμάτων cognac, απλή διεπαγγελματική συμφωνία η οποία επεκτάθηκε με διυπουργική απόφαση. Παρατηρεί επίσης ότι ο σκοπός της εισφοράς διασαφηνίστηκε με τη διεπαγγελματική συμφωνία της 23ης Νοεμβρίου 1979, επεκταθείσα, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, με υπουργική απόφαση.

Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Tribunal d' instance, αφού παρατήρησε ότι, αν ληφθεί υπόψη ο σκοπός της εν λόγω εισφοράς, η διεπαγγελματική συμφωνία είναι αντίθετη προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ (απόφαση του Δικαστηρίου της 30ής Ιανουαρίου 1985, BNIC, 123/83, Συλλογή 1985, σ. 391) και ότι οι επιμέρους σκοποί συνίστανται στον καθορισμό τιμής για το cognac διαφορετικής από αυτήν που προβλέπεται στους κοινοτικούς κανόνες (εφόσον τμήμα της εισφοράς θα χρησιμοποιηθεί για την καταβολή πρόσθετης τιμής σε ορισμένους παραγωγούς), ανέβαλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

« α) Συμβιβάζονται με τις διατάξεις του άρθρου 85 της Συνθήκης της Ρώμης οι διατάξεις που αποβλέπουν στη θέσπιση ποσοστώσεων παραγωγής αναλυόμενες σε ποσόστωση εμπορίας και σε ποσόστωση αποθεματοποιήσεως, καθόσον αποσκοπούν στον περιορισμό της παραγωγής ενός προϊόντος προκειμένου να διατηρηθεί η ποιότητα του προϊόντος αυτού;

β) Αν όχι, η εισφορά η οποία έχει ως βάση μια τέτοια ποσόστωση συμβιβάζεται με τις ίδιες διατάξεις της Συνθήκης της Ρώμης; »

Η Διάταξη περί παραπομπής πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 4 Ιουνίου 1986.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του πρωτοκόλλου περί του οργανισμού του Δικαστηρίου ΕΟΚ, γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν στις 22 Αυγούστου 1986 η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Guiliano Marenco, και στις 25 Αυγούστου 1986 το ενάγον της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενο από τον Philippe Calmels, δικηγόρο.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα, το Δικαστήριο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Πάντως, κάλεσε το ενάγον της κύριας δίκης να απαντήσει γραπτώς σε ορισμένα ερωτήματα και να διαβιβάσει στο Δικαστήριο ορισμένα έγγραφα, πράγμα που έπραξε μέσα στις ταχθείσες προθεσμίες.

2. Γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν δυνάμει του άρθρου 20 του πρωτοκόλλου περί του οργανισμού του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

2.1. Το *BNIC* κατέθεσε τις ακόλουθες παρατηρήσεις.

2.1.1. Προκαταρκτικά το *BNIC* περιγράφει την οικονομική κατάσταση της αγοράς λευκών οίνων και γλευκών, καθώς και την αγορά αποσταγμάτων cognac, όπως η τελευταία οργανώθηκε με την εθνική κανονιστική ρύθμιση.

Σημειώνει την αύξηση της παραγωγής μέχρι τον καθορισμό ποσοστώσεων κατά την περίοδο 1975/76, τη στασιμότητα των πωλήσεων, ενίοτε δε και την πτώση μεταξύ 1972 και 1973 (ως αποτέλεσμα της πετρελαϊκής κρίσεως) και την αύξηση των αποθεμάτων. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η οικονομική ισορροπία της περιοχής όπου 63 000 αμπελουργοί και περίπου 9 000 μισθωτοί, εργαζόμενοι στους εμπορικούς οίκους, ζουν από την αμπελουργική δραστηριότητα ήταν αναγκαία η λήψη μέτρων, αποβλεπόντων στη διαφοροποίηση και βελτίωση της παραγωγής, ιδίως με καλύτερη ποιότητα του τελικού προϊόντος, του cognac, και στην ανάπτυξη προγράμματος μελετών και εξευρέσεως νέων αγορών για τα γεωργικά προϊόντα, οίνων και γλευκών. Υπογράμμισε ότι έπρεπε επίσης να ληφθούν υπόψη οι συναφείς βιομηχανίες που βρίσκονται στην περιοχή, καθώς και η σημασία των βιομηχανιών αυτών όσον αφορά το εξωτερικό εμπόριο. Μόνο το cognac αντιπροσωπεύει το ένα τρίτο των εξαγωγών της περιφέρειας Poitou-Charentes, το ένα τέταρτο των γαλλικών εξαγωγών οίνων και οινοπνευματωδών και 12 % των γαλλικών εξαγωγών γεωργικών και εδωδίμων προϊόντων.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο από πάρα πολύ καιρό οι γαλλικές κρατικές αρχές εμμένουν στη ρύθμιση της αγοράς οίνων και αποσταγμάτων.

2.1.2. Αφού περιέγραψε τη λειτουργία του BNIC, ο οργανισμός αυτός, στηριζόμενος στην προαναφερθείσα απόφαση BNIC, θεωρεί ότι το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν έχει εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση για τους ακόλουθους λόγους.

Πρώτον, όσον αφορά τους οίνους και τα γλεύκη, που είναι γεωργικά προϊόντα κατά το άρθρο 38, παράγραφος 1, της Συνθήκης, παρατηρεί ότι τα προϊόντα αυτά υπόκεινται στους κανόνες ανταγωνισμού, αλλά με τους περιορισμούς που προκύπτουν από τον κανονισμό 26 περί εφαρμογής ορισμένων κανόνων ανταγωνισμού στην παραγωγή και στην εμπορία γεωργικών προϊόντων. Το άρθρο 2 του κανονισμού αυτού ορίζει ότι « το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν εφαρμόζεται στις συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος μιας εθνικής οργανώσεως αγοράς ή είναι απαραίτητες για την πραγματοποίηση των αναφερομένων στο άρθρο 39 της Συνθήκης στόχων ». Όμως, η διεπαγγελματική συμφωνία ως προς τους οίνους και τα γλεύκη εντάσσεται ασφαλώς στο πλαίσιο της εθνικής οργανώσεως αγοράς λευκών οίνων και γλευκών συνδεόμενης στενότατα με την αρχή της εισφοράς της οποίας προορισμός είναι η χρηματοδότηση της εθνικής αυτής οργάνωσης που ανταποκρίνεται στους στόχους του άρθρου 39 της Συνθήκης.

Μόνο τα αποστάγματα cognac, που συνιστούν κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου βιομηχανικά προϊόντα, υπόκεινται στο κοινοτικό δίκαιο (άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης).

Δεύτερον, το BNIC προβάλλει ότι η διεπαγγελματική συμφωνία πηγάζει από οργανισμό δημοσίου δικαίου, ο οποίος έχει οιονεί διοικητικό χαρακτήρα και δεν εξαρτάται από καμιά σχέση ιδιωτικού δικαίου. Όπως παρατηρεί το Tribunal d' instance του Saintes, η κανονιστική εξουσία ανήκει στον κυβερνητικό επίτροπο.

2.1.3. Εξάλλου, οι ποσοστώσεις παραγωγής δεν επηρεάζουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών. Τόσο ο αμπελουργός όσο και ο έμπορος της οριοθετημένης περιοχής δεν μπορεί να είναι σε κατώτερη μοίρα σε σχέση με τους γάλλους ή και τους αλλοδαπούς αμπελουργούς ή εμπόρους, οι οποίοι παράγουν ή εμπορεύονται ανταγωνιστικά αποστάγματα, εφόσον για την παραγωγή και την εμπορική δραστηριότητα διαθέτουν σημαντικά αποθέματα, άφθονες πρώτες ύλες η αξία των οποίων αυξάνει συν τω χρόνω. Δεν είναι στον τομέα της παραγωγής ούτε της εμπορίας ή της αποθεματοποιήσεως που οι αμπελουργοί και έμποροι της οριοθετημένης περιοχής μπορούν, έναντι των αντίστοιχων γάλλων ή αλλοδαπών επιχειρηματιών, να δημιουργήσουν τον

μεταξύ τους ανταγωνισμό, αλλ' ασφαλώς με τη βελτίωση της ποιότητας των οίνων αποστάξεως και των αποσταγμάτων cognac.

2.1.4. Οι ποσοστώσεις αποτελούν αποκλειστικά στοιχείο αναφοράς ως προς τη βάση της εισφοράς, η οποία δεν έχει την ελάχιστη πρακτική επίπτωση στο πλαίσιο των εμπορικών και οικονομικών σχέσεων μεταξύ όλων των παραγωγών, αμπελουργών και εμπόρων στο εθνικό επίπεδο και στο επίπεδο των εισαγωγών και εξαγωγών. Επομένως, συμβιβάζονται πλήρως με το κοινοτικό δίκαιο. Πράγματι, η εφαρμογή του εξαιρετικού αυτού συστήματος εισφοράς για ένα μόνο έτος δεν μπορεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό· έχει ως μόνο σκοπό τη χρηματοδότηση ενός προγράμματος μελετών και ερευνών που αποβλέπουν στην προώθηση της τεχνικής και οικονομικής προόδου των αμπελουργών, στη βελτίωση της ποιότητας των οίνων, τα δε αποτελέσματά της είναι αβέβαια.

Αν ληφθεί υπόψη ο σκοπός της, η εισφορά αυτή δεν έχει επομένως καμιά επίπτωση στην τιμή των οίνων και των γλευκών, ούτε και στις εισαγωγές ή εξαγωγές ανταγωνιστικών οίνων.

Το όριο των 4,5 εκατολίτρων καθαρής αλκοόλης (ποσόστωση εμπορίας) επέτρεπε μόνο, ως ένδειξη, τον καθορισμό του ύψους της εισφοράς των 300 FF. Αυτό δεν συνέβαινε όσον αφορά την πρόσθετη εισφορά που προβλέπεται στο άρθρο 3 της διεπαγγελματικής συμφωνίας, ύψους 3 000 και 1 500 FF, και η οποία συνιστούσε κύρωση για την υπέρβαση της ποσόστωσης εμπορίας αποσταγμάτων, βιομηχανικών προϊόντων, τα οποία εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 85 της Συνθήκης, εφόσον η εν λόγω ποσόστωση είναι το ουσιώδες στοιχείο για την είσπραξη της εν λόγω εισφοράς, αντικείμενο της οποίας είναι επομένως η επιβολή κυρώσεως.

Η εισφορά αυτή των 1 500 και των 3 000 FF δεν έδωσε λαβή για καμιά είσπραξη ούτε για άσκηση αγωγής εκ μέρους του BNIC.

2.1.5. Το *BNIC* προτείνει:

« 1) Επί της διεπαγγελματικής συμφωνίας: απόφαση ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένες πρακτικές, το BNIC επαφίεται στην κρίση του Δικαστηρίου.

2) Οι ποσοστώσεις παραγωγής που αναλύονται σε ποσοστώσεις εμπορίας και αποθεματοποιήσεως αφορούν μόνο τους οίνους αποστάξεως και τα αποστάγματα cognac στο πλαίσιο εθνικής οργανώσεως αγοράς.

3) Η εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης αφορά μόνον τα αποστάγματα cognac, βιομηχανικά προϊόντα, ενώ οι οίνοι αποστάξεως, γεωργικά προϊόντα, κατά το άρθρο 38, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, ως περιλαμβανόμενα στο παράρτημα 2 της εν λόγω Συνθήκης, υπόκεινται στα άρθρα 38 και επόμενα, τίτλος II " Γεωργία ", της Συνθήκης ΕΟΚ, καθώς και στους κανόνες περί κοινής οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς [κανονισμός (ΕΟΚ) 337/79 της 5ης Φεβρουαρίου 1979].

4) Το BNIC επαφίεται στην κρίση του Δικαστηρίου όσον αφορά το ζήτημα αν οι ποσοστώσεις παραγωγής, εμπορίας και αποθεματοποιήσεως συμβιβάζονται με τη Συνθήκη της Ρώμης.

5) Οι οίνοι και τα γλεύκη, γεωργικά προϊόντα κατά το άρθρο 38, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, ως περιλαμβανόμενα στο παράρτημα 2 της εν λόγω Συνθήκης, υπόκεινται στην κοινοτική κανονιστική ρύθμιση της αμπελοοινικής αγοράς [κανονισμός (ΕΟΚ) 337/79, της 5ης Φεβρουαρίου 1979]. »

Κατά το άρθρο 42 της Συνθήκης οι κανόνες του ανταγωνισμού εφαρμόζονται στα γεωρ-

γικά προϊόντα με ορισμένους περιορισμούς όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 85 της Συνθήκης βάσει του κανονισμού 26 περί εφαρμογής ορισμένων κανόνων ανταγωνισμού στην παραγωγή και στην εμπορία γεωργικών προϊόντων.

2.2. Η *Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* υποβάλλει τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

2.2.1. Η *Επιτροπή* αρχίζει με την ανάλυση του ζητήματος περί του αν οι ποσοστώσεις παραγωγής cognac συμβιβάζονται με την κοινή οργάνωση αμπελοοινικής αγοράς και την απαγόρευση των μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος κατά τις εξαγωγές. Στα προκαταρκτικά αυτά ερωτήματα προτείνει να δοθεί αρνητική απάντηση. Αφενός, το απόσταγμα, και επομένως το cognac, δεν υπόκειται στην κοινή αμπελοοινική οργάνωση και δεν είναι καν γεωργικό προϊόν κατά την έννοια της Συνθήκης, καθόσον δεν περιλαμβάνεται στο παράρτημα ΙΙ της Συνθήκης. Αφετέρου, η ποσόστωση παραγωγής εξ ορισμού δεν ενέχει καμιά διάκριση μεταξύ των εμπορευμάτων που προορίζονται για την εσωτερική αγορά και αυτών που προορίζονται προς εξαγωγή.

2.2.2. Όσον αφορά το ζήτημα αν τα εν λόγω μέτρα συμβιβάζονται με το άρθρο 85, η Επιτροπή παρατηρεί ότι αυτά θεσπίστηκαν από τον κυβερνητικό επίτροπο κατόπιν διαβουλεύσεων της ολομέλειας του BNIC. Επομένως, τίθεται το ζήτημα αν το κρατικό μέτρο είναι ικανό να θίξει το χρήσιμο αποτέλεσμα των κανόνων ανταγωνισμού που έχουν εφαρμογή στις επιχειρήσεις.

Επ' αυτού η *Επιτροπή* θεωρεί ότι στο παρόν στάδιο δεν είναι σε θέση να προτείνει στο Δικαστήριο την απάντηση που πρέπει να δοθεί στα ερωτήματα του εθνικού δικαστηρίου. Περιορίζεται στο να προτείνει δύο δυνατές προσεγγίσεις:

Πρώτη προσέγγιση

Δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οι αντίθετες προς το άρθρο 85 συμπράξεις ευνοήθηκαν από τις επίμαχες διατάξεις. Εξάλλου, οι διάταξεις αυτές δεν επιτείνουν τα αποτελέσματα μιας συμπράξεως. Στην προκειμένη υπόθεση (αντίθετα από την υπόθεση BNIC/Clair, 123/83, απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 1985, Συλλογή 1985, σ. 391, δίως σ. 402), δεν πρόκειται για επέκταση στους τρίτους, με υπουργική απόφαση, μιας συμπράξεως. Της αποφάσεως του κυβερνητικού επιτρόπου δεν προηγήθηκε σύμπραξη αλλά, όπως αναφέρεται στα υπόψη της αποφάσεως, διαβουλεύσεις της ολομέλειας του BNIC. Οι διαβουλεύσεις αυτές δεν μπορούν να αναλυθούν ως συμπράξεις κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, καθόσον δεν αποβλέπουν στον καθορισμό της συμπεριφοράς στην αγορά των επιχειρήσεων που αντιπροσωπεύονται σ' αυτή.

Δεύτερη προσέγγιση

Η Επιτροπή διερωτάται εν συνεχεία αν θα μπορούσε επίσης να θεωρηθεί ότι, στην προκειμένη περίπτωση, η κρατική κανονιστική ρύθμιση θίγει το χρήσιμο αποτέλεσμα του άρθρου 85. Πράγματι, η απόφαση του κυβερνητικού επιτρόπου συνιστά απλώς μεταφορά των αποτελεσμάτων της συνεννόησης που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του BNIC (σύμφωνα με το άρθρο 4 της διυπουργικής αποφάσεως της 14ης Νοεμβρίου 1960, φαίνεται ότι μόνον ο Υπουργός Γεωργίας μπορεί να θεσπίσει μέτρα που διαφέρουν από τη συνεννόηση μεταξύ των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων). Επομένως, δεν περιορίστηκε να ακούσει τους ενδιαφερομένους προτού αποφασίσει.

Είναι αληθές ότι οι επαγγελματίες που εκπροσωπούνται στην ολομέλεια του BNIC δεν δεσμεύονται στη συμπεριφορά τους στην αγορά από τις διαβουλεύσεις της ολομέλειας αυτής· η κρατική παρέμβαση είναι αυτή που

προσδίδει στις εν λόγω διαβουλεύσεις υποχρεωτική ισχύ. Όμως, ως συνέπεια της παρέμβασης αυτής, καθίσταται άσκοπη η συμπεριφορά επιχειρήσεων που έχει ταυτόσημο περιεχόμενο και απαγορεύεται από το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

Ο καθορισμός ποσοστώσεων παραγωγής συνιστά περιορισμό του ανταγωνισμού που μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, όταν σημαντικό μέρος της οικείας παραγωγής εξάγεται στην κοινή αγορά, όπως συμβαίνει εν προκειμένω. Επομένως, εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 85, παράγραφος 1.

3. Απαντήσεις στις ερωτήσεις του Δικαστηρίου

Το BNIC απάντησε στις ερωτήσεις του Δικαστηρίου σχετικά με την ημερομηνία κατά την οποία συνήφθη η διεπαγγελματική συμφωνία που επεκτάθηκε με την υπουργική απόφαση της 2ας Ιανουαρίου 1980, καθώς και με το λόγο για τον οποίο η διεπαγγελματική συμφωνία επήλθε μετά την απόφαση του κυβερνητικού επιτρόπου της 29ης Οκτωβρίου 1979, συμφωνία επαναλαμβάνουσα το τμήμα της απόφασης αυτής που αφορά τις εισφορές σε περίπτωση υπερβάσεως των ποσοστώσεων εμπορίας.

Η διεπαγγελματική συμφωνία καταρτίστηκε και υπογράφηκε στις 23 Νοεμβρίου 1979.

Όσον αφορά την ανάγκη συνάψεως της συμφωνίας αυτής, ως προς τους στόχους που καθορίστηκαν με την απόφαση του κυβερνητικού επιτρόπου για την οργάνωση της περιόδου εμπορίας 1979/80, δηλαδή την εξεύρεση νέων αγορών και την αρχή καθιερώσεως της εισφοράς, προείχε ουσιαστικά η χρηματοδότηση των εν λόγω στόχων με τη δημιουργία νέων πόρων υπό μορφήν εισφορών, καθόσον η προσφυγή στους φόρους υπέρ τρίτων δεν ήταν νομικά δυνατή.

Επομένως, ενόψει της ανάγκης θεσπίσεως με διεπαγγελματική συμφωνία μιας εισφοράς, εφόσον η εν λόγω συμφωνία διέπεται από το νόμο της 10ης Ιουλίου 1975, δυνάμει της διαδικασίας που προβλέπεται ιδίως με τον εσωτερικό κανονισμό του BNIC, το σχέδιο διεπαγγελματικής συμφωνίας έπρεπε να υποβληθεί στην έκτακτη ολομέλεια αφού θα είχε ήδη συγκληθεί συνέλευση καθεμιάς των δύο ομάδων, των εμπόρων και των αμπελοκαλλιεργητών, για τη λήψη αποφάσεως αφορώσας αποκλειστικά την επιβολή και τις λεπτομέρειες εφαρμογής της εισφοράς.

Πάντως, και πέρα από τη συνεχή και κατευθύνουσα παρέμβαση του κυβερνητικού επιτρόπου στην επεξεργασία της διεπαγγελματικής συμφωνίας, είναι αναγκαίο να υπομνηστεί ότι η εισφορά αυτή δεν αποτελεί παρά τη συνέπεια, αν όχι το απαραίτητο δευτερεύον τουλάχιστον μέσο για την πραγματοποίηση των στόχων που καθορίζονται με την απόφαση του κυβερνητικού επιτρόπου για την οργάνωση της περιόδου εμπορίας, χωρίς να λησμονείται η ανάγκη της διαδικασίας επεκτάσεως της διεπαγγελματικής συμφωνίας, κατά το άρθρο 2 του νόμου της 10ης Ιουλίου 1975.

J. C. Moitinho de Almeida
εισηγητής δικαστής